

VÝROČÍ DÁMY S LAMPOU

ODKAZ FLORENCE NIGHTINGALE

200 LET PO JEJÍM NAROZENÍ

„Svůj úspěch přisuzuji tomu, že jsem se nikdy nevymlouvala.“

Florence Nightingale (1820-1910)

Válečná hrdinka, vzor, zakladatelka ošetrovatelství, reformátorka veřejného zdravotnictví – po celém světě je známa jako hlavní zakladatelka ošetrovatelství a v den jejího narození, 12. května, se slaví Mezinárodní den sester. I dnes její osobnost vyvolává nadšené diskuse.

V každém případě, ne mnoho sester se dnes zajímá o historii své profese. Výukové moduly a kurzy historie ošetrovatelství, které dříve byly běžně součástí vzdělání, se postupně z učebních osnov zdravotníků vytrácejí.

Principy Florence Nightingale

Mnoho klíčových principů je stále validních a ne jen sestry ale i další kliničtí pracovníci a vedoucí pracovníci ve zdravotnictví by z nich měli prospěch.

- Hlavním cílem ošetrovatelství je poskytovat vysoce kvalitní, empatickou péči o pacienty, kterou lze zajistit pouze při odpovídajícím vzdělání a schopnosti řízení.
- Osvědčené postupy se musí vyvíjet s pokrokem v lékařské vědě, chirurgii a souvisejících zdravotních vědách. Florence sama viděla velký pokrok ve snížení úmrtnosti tím, že v krymské válce zavedla lepší hygienická opatření. Tento předpoklad praktikovala po zbytek svého života.
- Pokud se mění postupy v ošetrovatelské péči, musí být monitorovány kladné i záporné výsledky. Florence byla sama průkopnicí toho, co teď nazýváme „evidence – based practice“. (Praxe založená na důkazech)
- Jejím hlavním cílem v ošetrovatelské péči byla kvalitní péče pro všechny, i těch, kteří neměli finanční prostředky na zaplacení. Takový cíl předpokládá silnou podporu v poskytování služeb veřejnosti nebo všeobecného zdravotního pojištění. Tento cíl poskytovat kvalitní péči pro nejchudší i pro bohaté je stále hodně daleko od reality v celosvětovém měřítku.
- Zdravotní stav je do značné míry ovlivněn okolními podmínkami prostředí, které jsou samy ovlivněny příjmy, společenským postavením a dalšími faktory, které se nyní nazývají sociálními determinanty zdraví. Pro podporu dobrého zdraví je proto třeba věnovat pozornost kvalitě, či nikoli, bydlení, výživě, vzduchu a vodě. Jak se propast v příjmech a bohatství v mnoha zemích zvětšuje, lidé ve spodní části společenského žebříčku mají zvýšené riziko nemoci a předčasně smrti.

Protože zdravotní sestry se dnes stále více zajímají o otázky zdravotní politiky a péče, příklad Florence Nightingale se stává významnějším.

- Kvalitní péče vyžaduje týmovou práci od mnoha odborníků. Sama Florence vedla tým lékařů, statistiků, inženýrů a architektů při zavádění změn po válce. Všichni tito profesionální muži se na ni spoléhali kvůli její vizi, výzkumným schopnostem a efektivitě v implementaci změn. Plně důvěřovala jejich rozhodnutím ve všech oblastech odbornosti.
- Pro ochranu zdraví zdravotních sester musí být zavedena odpovídající zdravotní a bezpečnostní opatření. Během 19. století většina sester žila přímo v nemocnicích nebo v přidružených rezidencích, takže tato opatření zajistila komfortní životní podmínky i zdraví a bezpečnost při práci samotné. Vzhledem k tomu, že ubytování ve většině místech již není problémem, a odbory nyní dodržují pracovní podmínky, zásady sestry Florence zde slouží pouze jako vodítko pro srovnání.
- Priority v oblasti zdravotní péče by měly vycházet z rozsahu potřeby a proveditelnosti výsledků. Florence bojovala s nejvyšší úmrtností a nejhoršími společenskými podmínkami své doby a společně se svým týmem dosáhla pokroku v obou. Při uplatňování tohoto principu se dnes objevují priority, jako jsou hrozby změny klimatu, infekce vznikající v nemocnicích, chyby v předpisech a nehody, nedostatek přístupu ke zdravotní péči a pokračující počet úmrtí souvisejících s kouřením tabáku: každá z nich je zcela odlišná.

Dědictví a odkaz dámy s lampou

Co je trvalé dědictví její práce, po více než století od její smrti? Kdyby nikdy nebyla Florence Nightingale, co by nám chybělo? Dají se její představy využít v dnešní době, kdy čelíme výzvám 21. století?

Ošetrovatelství v běžných nemocnicích by se bezpochyby nezlepšilo v mnoha ohledech, kdyby se Florence nikdy nenarodila nebo nedala této práci tolik svého života. Nebyla jistě první ani jediná osoba, která se snažila zlepšit ošetrovatelství. Její ošetrovatelská škola nebyla ani první, ani toho času největší. Ale byla to první škola ošetrovatelství, která se otevřela ženám jakékoliv náboženské příslušnosti nebo vůbec žádné a určitě žádná jiná škola neměla takový dopad na ošetrovatelství po celém světě. Nightingale a její škola formovala ranné počátky vývoje ošetrovatelství nejen v Británii ale i v dalších částech Evropy.

Florence se nedostalo uznání, které si jistojistě zasloužila jako sociální teoretička. Viděla mnoho reforem, které se podařilo realizovat, během své doby, přestože některé z odvážnějších reforem, které si představovala, nenastaly až po druhé světové válce. Doufala, že zásadní změny se dostaví poměrně rychle – byla příliš optimistická. Reformy, které prošly válečnou kancelář, byly uznány za zásadní a dlouhodobé.

Zuzana Micolášková, DiS

Florence Nightingale

Metodické rady a postupy Nightingalové byly a zůstávají vynikající. Metody, které vymyslela, se staly standardní praxí v hlavním proudu sociálních a zdravotních věd.

K výročí dvoustého výročí narození Florence Nightingale připravují překlad knih:

„At first hand“
od Lynn McDonnald
a „Notes on nursing: What it is and What it is Not“
od Florence Nightingale
z roku 1859.

